

การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิง
ประวัติศาสตร์บ้านกมลา

ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

Potential study and Guidelines for the development of
Historical Attraction

at Baan Kamala Tambon Kamala, Amphur Kathu, Phuket

จารุณี คงกุล* สุปัตนชัย โพธิ์แก้ว** กัญญาพัชร ชูเล็ก***

จรรยาวรรณ ชูแก้ว, ชุตติกาญจน์ บุญชลาสัย

ปารีณา วิมลเมือง และอัมรินทร์ साโคก

Jarunee Khongkun Supatanachai Pokaew Kanyapat Chulek

Janyawat Chukaew Chutikarn Bunchalalai

Parana Wimonmueang Ammarin Sasoke

E-mail: jarunee.k@pkru.ac.th, poolom99@gmail.com,

nankanyaphat29@gmail.com, S6110208106@pkru.ac.th,

S6110208109@pkru.ac.th, Parina.wimon@gmail.com

ammarinsasoke03@hotmail.com

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

*** นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต



บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา และวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

ผลจากการวิจัยพบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น คือ บ้านร้อยปี มัสยิดบ้านกมลา มัสยิดนุรุลเอียะห์ซาน (นาคา) มัสยิดผดุงศาสตร์ มัสยิดอัล-บุรอร สำนักสงฆ์เจริญธรรมกมลา และโพธิ์ม้าประตูสู่กมลา สิ่งเหล่านี้เป็นศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ซึ่งสืบทอดกันมาพร้อมกับการถ่ายทอดเรื่องราวจากประชาชนบ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ควรเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันการร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ด้วยการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในพื้นที่ การจัดการอบรมมัคคุเทศก์ให้แก่บุคคลทั่วไปและเด็กที่สนใจด้านประวัติศาสตร์ การสร้างศูนย์วัฒนธรรมหรือพิพิธภัณฑ์ การให้ชาวบ้านในพื้นที่บ้านกมลาร่วมกันอนุรักษ์และรักษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ด้วยการร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลาเป็นที่รู้จักด้วยการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ การแนะนำและเชิญชวนให้เข้าถึงพื้นที่ การโฆษณาผ่านช่องทางการสื่อสารอื่นๆ เช่น Facebook หรือ Website

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์, บ้านกมลา

ABSTRACT

Research Guidelines for the development of historical tourism at Baan Kamala, Kamala Subdistrict, Kathu District, Phuket Province. The objective was to study the potential of historical tourism in Kamala village. and study the guidelines for the development of historical tourism at Baan Kamala. This research is quantitative and qualitative research. using an interview form and a questionnaire.

The results of the research found that The historical tourism potential of Baan Kamala consists of tourist attractions which are created by nature and the man-made things are the Hundred Years House, the Kamala Mosque. Nurul Ihsan Mosque (Naka) Sustainable Mosque Al-Bushra Mosque Kamala Charoen Tham Monastery and historical attractions caused by nature Pho Ma, the gateway to Kamala These are potential Historical tourism, which has been passed down along with the stories from the people of Baan Kamala, Kamala Sub-district, Kathu District, Phuket Province, has made them realize the potential of historical tourism.

Guidelines for the development of historical tourism Baan Kamala. It is collaboration between the public sector and government agencies by being consistent and in the same direction. Joint development of historical tourism attractions at Baan Kamala Tambon Kamala Amphur Kathu, Phuket by integrating historical tourism in the area. Organizing tour guide training for general people and children who are interested in



history. Building a cultural center or museum. Involving villagers in Kamala folklore to conserve and preserve historical attractions village area by working together to protect the environment. And promotion of public relations of historical tourism Baan Kamala known by installing publicity signs. Introducing and inviting access to the area advertising through other communication channels such as Facebook or Website

Keywords : Development Guidelines, Travel Historical Tourism, Baan Kamala

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิตในท้องถิ่น รวมถึงสถานที่หรืออาคารสิ่งก่อสร้างที่มีอายุเก่าแก่หรือเคยมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม โดยรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เช่น การจัดรายการเส้นทาง การท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ การชมโบราณสถานต่างๆ การชมประวัติศาสตร์โลกจากซากดึกดำบรรพ์ เป็นต้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว คือ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย จังหวัดสุโขทัย อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วัดร่องขุน จังหวัดเชียงราย สะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี วัดอรุณราชวรารามราชวรมหาวิหาร วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) สถานที่ต่างๆ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับความนิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (สรารุฒิ เขียวพฤกษ์, วีรภัทร ภคพงศ์พันธุ์ และกิตติพันธ์ วงษ์ทองคำ, 2561 : 68)

จังหวัดภูเก็ต ได้ชื่อว่าเป็นไข่มุกอันดามัน เมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงรู้จักกันทั่วโลก และเป็นจังหวัดที่เป็นเกาะขนาดใหญ่อันดับหนึ่งของประเทศไทยมีพื้นที่ประมาณ 543 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทยในน่านน้ำทะเลอันดามันของมหาสมุทรอินเดีย เกาะภูเก็ตมีลักษณะเว้าเป็นอ่าวทั่วเกาะ ทำให้เกิดชายหาดที่สวยงามจำนวนมาก ซึ่งทะเลและหาดทรายสวยงามตามธรรมชาติพบได้ทางทิศตะวันตก เช่น หาดในยาง หาดป่าตอง หาดกะตะ หาดกะรน หาดทรายแก้ว หาดไม้ขาว หาดในทอน หาดเลพัง หาดบางเทา หาดสุรินทร์ หาดกมลา หาดในหาน



เป็นต้น ส่วนบริเวณชายฝั่งด้านตะวันออกมีสภาพเป็นหาดโคลนและป่าชายเลน เช่น หาดสะพาน หาดปากคลอง หาดอ่าวปอ เป็นต้น พื้นที่ที่เหลือเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมถึงมีลักษณะเป็นแนวยาวตั้งแต่บริเวณชายฝั่งทะเลตอนเหนือจนถึงบริเวณตะวันออกเฉียงใต้ เกาะภูเก็ตโอบล้อมด้วยน้ำทะเลสีเขียวมรกตมีหาดทรายขาวเนียนเหมาะแก่การพักผ่อน ทำกิจกรรมในทะเลและริมทะเล (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542, 2544: 2-4.) นอกจากนี้จังหวัดภูเก็ตจัดเป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ที่มีความสวยงามของบ้านเรือนเก่าแก่แบบสถาปัตยกรรมชิโนโปรตุกีส และเต็มไปด้วยเรื่องราวทางวัฒนธรรมที่สั่งสมและหล่อหลอมวิถีชีวิตของผู้คน บ่งบอกถึงความรุ่งเรืองอันยาวนานนับแต่ยุคต้นคริสตกาล (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564)

บ้านกมลา ตำบลกมลา ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต กมลาเป็นชื่อเดียวกับ กราบาลา หรืออ่าวลึก แต่ได้เพี้ยนจาก กราบาลา เป็นกรามาลา และกรามารา แล้วกลายเป็น กำมะรา ชื่อ กำมะรา ชื่อนี้ใช้กันมาจนกระทั่งทำเนียบท้องที่ของกระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2486 หลังจากนั้นก็มีผู้เกิดความคิดขึ้นว่า กำมะรา แปลไม่ได้จึงเปลี่ยนเป็น กมลา ซึ่งเป็นภาษาไทยผสมอินเดีย แปลว่า ดอกบัว กมลายังมีที่มาจากชาวบ้านชื่อ ตายมดิง บ้านเดิมอยู่ตำบลกะรน อำเภอเมือง มีอาชีพทำสวนกล้วยตำบลป่าตอง ตายมดิงเป็นคนแก่เรียน มีตำรามากมายเก็บไว้ที่ตำบลป่าตอง มีอาวุธประจำกาย คือ หอก มีขนาดใหญ่มากไม่สามารถแบกได้เหมือนหอกทั่วไป ตายมดิงจึงต้องลากหอกจากป่าตองเพื่อทำสวนกล้วยไปตำบลกมลาเพื่อศึกษาตำรา และลากกลับบ้านที่กะราเป็นประจำตลอดชีวิต (ไทยตำบล, 26 เมษายน 2564) ตำบลกมลาเป็นตำบลที่มีเส้นทางเชื่อมต่อไปยังหาดสุรินทร์ หาดป่าตอง และสนามบินนานาชาติภูเก็ต ตำบลนี้มีประวัติศาสตร์ยาวนานโดยมีหลักฐานเชื่อมโยงว่า มีผู้อาศัยอยู่ก่อนยุคประวัติศาสตร์ จากการขุดพบ

เครื่องมือหิน และชวานอายุมากกว่า 3,000 ปี นอกจากนี้ยังมีประวัติเรื่องราวของทายาทของพระนางเลือดขาว หรือพระนางมัสสุรีมาอยู่อาศัย พื้นที่บ้านกมลาส่วนใหญ่เป็นบ้านเรือนสำหรับอยู่อาศัยมีประชากรหนาแน่น เดิมทีชาว กมลามีอาชีพทำนาบนที่ลาดต่ำจากเนินเขาสู่ทะเลจำนวนหลายร้อยไร่ ซึ่งที่นาเหล่านี้อุดมสมบูรณ์ด้วยป่าจาก สัตว์น้ำเค็ม และน้ำกร่อย ชาวบ้านจึงมีอาชีพเสริมด้วยการทำประมงพื้นบ้านไว้เป็นอาหาร ลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงมีการทำสวนผลไม้ เช่น ขนุน จำปาตะ พุเรียนบ้าน เป็นต้น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกมลามิทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิมอยู่ด้วยกันอย่างเอื้ออาทร ชาวกมลานับถือศาสนาอิสลามเกือบร้อยละ 90 ปัจจุบันตำบลกมลา เป็นแหล่งท่องเที่ยวย่านธุรกิจการค้า โรงแรม และสถานบันเทิงต่างๆ ซึ่งในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่จำนวนมาก โดยเฉพาะในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (เดือนพฤศจิกายน-เดือน พฤษภาคม) สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญภายในตำบล เช่น หาดกมลา แหลมสิงห์ น้ำตกบางหวาน ภูเก็ตแพนตาซี และอนุสรณ์สถานสีนามิเพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ความสูญเสียจากภัยพิบัติธรรมชาติสีนามิที่เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ.2547 ตำบลกมลาแบ่งพื้นที่ออกเป็น 6 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 1 บ้านบางหวาน หมู่ที่ 2 บ้านเหนือ หมู่ที่ 3 บ้านนอกเล หมู่ที่ 4 บ้านโคกยาง หมู่ที่ 5 บ้านหัวควน และหมู่ที่ 6 บ้านนาคา บ้านกมลามีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อรักษาความมั่นคงของชุมชนเดิม เช่น กลุ่มอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มแปรรูปผลผลิต กลุ่มอาชีพผ้าปาเต๊ะ-ผ้าบาติก กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสวัสดิการชุมชน และมีสภาองค์กรชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ให้เข้าด้วยกัน (ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย, 2564) ตำบลกมลาเป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์หลายแหล่งซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้าน 100 ปี บ้านทายาทพระนางมัสสุหรี มัสยิด สำนักสงฆ์เจริญธรรมกมลา เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวในตำบลกมลาที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ



ดังนั้น คณะผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญและได้มีการปลูกสร้างแหล่งท่องเที่ยวมายาวนานแล้ว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เริ่มทรุดโทรมและอาจเสียหายได้ คณะผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นภาพสะท้อนเรื่องราวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ้านกมลาให้เป็นประโยชน์กับท้องถิ่น หรือบ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยคณะผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลบริบทพื้นที่ชุมชนบ้านกมลา และศึกษาแนวคิดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดการท่องเที่ยว แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แนวคิดการอนุรักษ์โบราณสถาน แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทั้งศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารวมทั้งหมด 110 คน แบ่งเป็น ผู้นำชุมชนจำนวน 6 คน ประชาชนชุมชนจำนวน 2 คน ตัวแทนกลุ่มต่างๆ ที่

เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวน 2 คน ประชากรในตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต 100 คน หรือจนกลายเป็นจุดอิมพัลส์ ตามสูตรของ TARO YAMANE การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร

2. ขอบเขตของสถานที่

บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

3. ขอบเขตของเวลา

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 – เดือนมีนาคม พ.ศ. 2564

4. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เพื่อศึกษาศักยภาพ และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในบ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต
2. ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

แนวคิดของงานวิจัย

แนวคิดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางของคนจากที่หนึ่งไปอีกหนึ่งเป็นการชั่วคราว มีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หาความรู้ ประกอบธุรกิจ ไม่ตั้งหลักแหล่งถาวร และไม่ได้รับรายได้ เพื่อยังชีพจากเจ้าของถิ่น ปลายทางการท่องเที่ยวจึงเป็นการเดินทางตามเงื่อนไขสากล คือ เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เดินทางด้วยความสมัครใจ และเดินทาง



ด้วยวัตถุประสงค์ที่มีใช้เพื่อประกอบอาชีพ หรือหารายได้ โดยการท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย, (2564) กล่าวถึง แหล่งท่องเที่ยวแบ่งตามความสำคัญและ สภาพแวดล้อม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-tourism) แหล่งท่องเที่ยวทาง ศิลปะวิทยาการ (Arts and Sciences Educational Attraction Standard) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) แหล่งท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรม (Cultural Attraction) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายหาด (Beach Attraction) แหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ และแก่ง ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวต้องมี การบริหารจัดการท่องเที่ยว การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การจัดการกิจกรรมการ ท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลและจัดการการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของคนรุ่นหลัง เพื่อชื่นชม และ เพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวทำให้ได้ความรู้ ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์ และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการ รักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยที่ชุมชนใน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ คือ อุทยานประวัติศาสตร์ ซากอารยธรรม แหล่งโบราณคดี เมืองโบราณ พระราชวัง วัง พระตำหนัก ตำหนัก พระที่นั่ง คุ่ม ศาสนสถาน ปราสาทหิน ปราสาท ภู อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน ศาลวีรชน สุสาน พิพิธภัณฑสถาน ทางด้าน ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและศิลปะร่วมสมัย ป้อมปราการ กำแพงเมือง ประตุมือง คูเมือง สิ่งปลูกสร้างอื่นๆ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือ วัฒนธรรม และมีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม

รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ และโบราณคดีเพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่า และความสำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (ฉันทิช วรรณธอม, 2552: 89-91) โดยชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ซึ่งอาจจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ต่างๆ อาทิ ทิวไรเส้นทางศิลปะขอม ตามรอยพ่อขุนมั่งรายเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ ชมซากอารยธรรมโบราณสถานต่างๆ การจัดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีการจัดการอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพโดยคำนึงถึงศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยว การรับรองนักท่องเที่ยว การจัดการด้านการอนุรักษ์ การสร้างจิตสำนึก การเปิดโอกาสและสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งการกระจายรายได้สู่ชุมชน ฯลฯ

การจัดการกับทรัพยากรทางประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว โดยการมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลรักษา การออกกฎหมายคุ้มครองควบคุม การป้องกันการลักลอบทำลาย การจัดทำงบประมาณบูรณะซ่อมแซม การจัดหาสถานที่เก็บโบราณวัตถุ การดูแลรักษาความสะอาด การกำหนดผังเมืองรวมทั้งการจัดการความรู้ทางประวัติศาสตร์เพื่อการท่องเที่ยว ด้วยการรวบรวมและสร้างเสริมองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรในพื้นที่การวางแผนอย่างรอบด้านและดำเนินการจัดการอย่างเป็นระบบ มีข้อกำหนดกฎเกณฑ์การจัดสรรพื้นที่ในแหล่งโบราณสถานและทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ การจัดสรรและดำเนินการบริหารจัดการต่อนักท่องเที่ยว การจัดเก็บสถิติตัวเลขของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่อย่างเป็นระบบ การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และการสรุปบทเรียนเพื่อการพัฒนา



แนวคิดการอนุรักษ์โบราณสถาน

กรมศิลปากรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งโบราณคดี โดยการอนุรักษ์สามารถสรุปได้ คือ การรักษา โดยแนวคิดในการอนุรักษ์ต้องมีการศึกษาหลักฐานประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในแต่ละยุคสมัย เนื่องจากมีแนวคิดและวิธีการที่แตกต่างกันตามยุคสมัย โดยการอนุรักษ์ คือ การทำให้มันคงถาวร ให้สมเกียรติ โดยไม่ควรต่อเติมในส่วนที่ขาดหายไป หรือหากต้องการทำบูรณะส่วนที่ขาดหายไปควรทำให้มีความสมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์วิชาการด้านการอนุรักษ์ภายใต้ ความเหมาะสม และรากเหง้า ความเชื่อของคนไทยที่ต้องการฟื้นฟูให้หวนคืนมาตามแบบจารีตประเพณี การรักษาหลักฐานวัสดุตามรูปแบบดั้งเดิมตามทฤษฎีสากลในบางประเภท (สมชาติ จิงสิริอารักษ์, 2555: 84-103)

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน

การท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based-Tourism: CBT) มีพื้นฐานจากแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ค่อยๆ มีพัฒนาการมาสู่การกำหนดแนวทางการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การท่องเที่ยวมีทางเลือกในรูปแบบต่างๆ โดยการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความเป็นรูปธรรม และได้รับการยอมรับจากสังคม

หลักการของท่องเที่ยวโดยชุมชนหรือ (Community Based-Tourism: CBT) เป็นหัวใจของการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้บรรลุผลสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยปรัชญาแห่งการท่องเที่ยวชุมชน คือ ศักยภาพของการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based-Tourism: CBT) การมีเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์และใช้อย่างรู้คุณค่า คนในชุมชนเป็นผู้กำหนดทิศทางอนาคตของตนเอง การบริหารจัดการในรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบท มีการกระจายรายได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม สร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม (วรพงศ์ ผูกู, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการรวมกันระหว่างประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของชุมชนให้เจริญยิ่งขึ้นและผสมผสานให้เข้ากัน ประกอบด้วย

1. การทำงานแบบมีส่วนร่วมของประชาชน (People's Participation) คือ การเก็บข้อมูลเพื่อวางแผนการปฏิบัติงาน การทำประชาพิจารณ์ การประเมินผล นำมาซึ่งการรับรองจากชุมชน โดยการตัดสินใจร่วมกัน ในการกำหนดนโยบาย การบริหาร การจัดการทรัพยากร การจัดการชุมชน คน และทุน การมีส่วนร่วมจึงเกิดจากแนวความคิดในการพัฒนาชุมชน ภายใต้อหุกิจจิตสำนึกและความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า เป้าหมายและวิธีการของการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (นันทิยา หุตานุกัฏ และณรงค์ หุตานุกัฏ, 2546: 34) ซึ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา คือ การเริ่มการพัฒนา การวางแผนในการพัฒนา การสร้างประโยชน์โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน การรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุและจิตใจ การเข้าร่วมประเมินการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (ทศพล กฤตยพิสิฐ, 2537)

2. การทำงานแบบพึ่งตนเอง (Self-Reliance Community Development) เป็นการให้ประชาชนรู้และเข้าใจแนวคิด หลักการวิเคราะห์ ปัญหาของชุมชน และให้ประชาชนตระหนักปัญหาาร่วมกันในชุมชน (ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคนอื่นๆ, 2534: 18) ซึ่งทำให้ประชาชนรู้สึกกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการอภิปราย ถกเถียง พิจารณาปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนเอง (จิตจำนงค์ กิติเกียรติ, 2525: 54)

3. การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นการพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้เกิดปัญหาในอนาคต การพัฒนาที่ยั่งยืนมี 3 ด้าน คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมซึ่งเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน



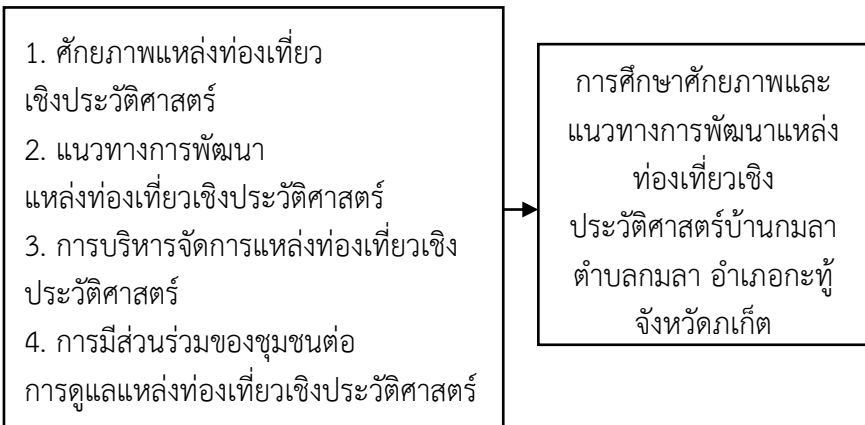
นอกจากการพัฒนาชุมชนแล้วต้องมีการพัฒนามนุษย์ซึ่งประกอบด้วย การสร้างความเข้มแข็ง (Empowerment) การสร้างความร่วมมือ (Co-operation) การสร้างความเท่าเทียม (Equity) การสร้างความยั่งยืน (Sustainability) และการสร้างความมั่นคงปลอดภัยอันตราย (Security)

ดังนั้นการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการทำงานแบบมีส่วนร่วมบนฐานการทำงานแบบพึ่งพาตนเอง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาชุมชนดังกล่าวต้องมีการพัฒนามนุษย์เป็นองค์ประกอบเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกัน ตัดสินใจ ดำเนินกิจกรรม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลร่วมกันอย่างมี อิสรภาพและเสมอภาค โดยนำผลที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนางานหรือ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของ ชุมชนและพัฒนาให้มีความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือการที่ชุมชน มีส่วนร่วมตัดสินใจในการวางแผนการดำเนินงาน การแก้ไขปัญหา เพื่อให้ ปฏิบัติงานและกิจกรรมต่างๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

กรอบแนวคิด



ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ดำเนินการดังนี้

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

2. ประชากร ได้แก่ ชาวบ้านในบ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 6,690 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจากการทำแบบสอบถามจำนวน 100 คน ตามตารางสูตรของ TARO YAMANE การคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างประชากร และจากการทำแบบสัมภาษณ์จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน 6 คน ประชาชนชุมชน 2 คน และกลุ่มท่องเที่ยว 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและตรวจสอบเครื่องมือจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างแบบสอบถาม (Questionnaire) การสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ได้มีการตรวจสอบเครื่องมือให้มีความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) และการตรวจสอบความถูกต้องของถ้อยคำหรือสำนวนเพื่อให้เครื่องมือมีความสมบูรณ์และมีคุณภาพ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจ การสังเกต (Observing) แบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ (Primary data) เอกสารข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) แล้วจึงทำการสอบถาม สัมภาษณ์ และประเมินความคิดเห็น ตลอดจนการค้นคว้างานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมองค์ความรู้การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล



5. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสอบถาม การสัมภาษณ์ และจากเอกสาร โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำ และถูกต้องตามเนื้อหา ซึ่งข้อมูลที่ได้นั้นผู้วิจัยได้นำมาจัดหมวดหมู่ให้เชื่อมโยงประเด็นในการศึกษาให้เป็นเรื่องเดียวกัน และนำมาเปรียบเทียบซึ่งกันและกันภายใต้วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

6. การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาทำการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการสรุปประเด็นเชิงเนื้อหาในภาพรวม และจัดหมวดหมู่ประเด็นที่ศึกษาให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ขอบเขต และกรอบแนวคิด แล้วจึงนำเสนอในรูปแบบสรุปด้วยการพรรณนาโวหาร

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	46	46
หญิง	54	54
รวม	100	100

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศชาย จำนวน 46 คน (ร้อยละ 46) เพศหญิง จำนวน 54 คน (ร้อยละ 54) รวม 100 คน (ร้อยละ 100)

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 18 ปี	8	8
18-25 ปี	13	13
25-35 ปี	9	9
35-50 ปี	35	35
50-60 ปี	17	17
มากกว่า 61 ปี	18	18
รวม	100	100

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี จำนวน 35 คน (ร้อยละ 35) รองลงมา คือ อายุมากกว่า 61 ปี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 18) และน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 8 คน (ร้อยละ 8)

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	41	41
มัธยมศึกษา	28	28
อนุปริญญา	7	7
ปริญญาตรี	24	24
สูงกว่าปริญญาตรี	0	0
รวม	100	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 41 คน (ร้อยละ 41) รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 28 คน (ร้อยละ 28) และน้อยที่สุด คือ ระดับอนุปริญญา จำนวน 7 คน (ร้อยละ 7)



ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ-รัฐวิสาหกิจ	5	5
พ่อบ้าน/แม่บ้าน	21	21
รับจ้าง/เกษตรกร	16	16
พนักงานจ้างบริษัท	16	16
ธุรกิจส่วนตัว	22	22
นิสิต/นักศึกษา	13	13
อื่นๆ	7	7
รวม	100	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 22 คน (ร้อยละ 22) รองลงมา คือ พ่อบ้าน/แม่บ้าน จำนวน 21 คน (ร้อยละ 21) และน้อยที่สุด คือ รับราชการ-รัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 คน (ร้อยละ 5)

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลความคิดเห็นของแบบสอบถาม

ดัชนีการประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	แปลผล
1. มีแหล่งธรรมชาติการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ทั้งธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น	3.10	1.02	ปานกลาง
2. มีการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	2.72	0.82	ปานกลาง
3. การส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ	2.19	1.06	น้อย

4. ชุมชนกมลาคำให้ความสนใจ การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	2.85	0.88	ปานกลาง
5. ปัญหาด้านการท่องเที่ยวเชิง ประวัติศาสตร์ บ้านกมลาคำ	2.75	0.99	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เป็นแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ย 3.10 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ชุมชนกมลาคำให้ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ย 2.85 อยู่ในระดับปานกลาง และน้อยที่สุด คือ การส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ มีค่าเฉลี่ย 2.19 อยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ซึ่งเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 110 คน เป็นเพศชาย 51 คน เพศหญิง 59 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 35-50 ปี มากกว่า 61 ปี และต่ำกว่า 18 ปีตามลำดับ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอนุปริญญาตรีตามลำดับ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว พ่อบ้าน/แม่บ้าน และรับราชการตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลาคำ ตำบลกมลาคำ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต พบว่า การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลาคามีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ทั้งที่ธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น โดยได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งแม้บ้านกมลาคามีปัญหาด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แต่ชุมชนได้ให้ความสนใจการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ด้วยการร่วมกันอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลาคำ ตำบลกมลาคำ อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต โดยพบสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญจำนวน 7 แห่ง ประกอบด้วย **บ้านร้อยปี** มีนายสุชาติ ยายี เป็นบุคคล ผู้สืบทอด และผู้ดูแลเพื่ออนุรักษ์บ้านร้อยปีให้นี้ให้คงอยู่ต่อไป โดยมีการอำนวยความสะดวกให้เข้าถึงง่าย และมีความปลอดภัยด้วย



การติดตั้งไฟฟ้าเพื่อความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว การซ่อมแซมและรักษา
สภาพความแข็งแรง



ภาพที่ 1 บ้านร้อยปีของบ้านร้อยปีให้มีเสมอ
ที่มา : อัมรินทร์ สาโคก, 2564

มัสยิดบ้านกมลา หรือมัสยิดกำมะรา เป็นมัสยิดแห่งแรกของตำบล
กมลา ตั้งอยู่บ้านเหนือ หมู่ 2 เป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนมาก
มัสยิดหลังนี้สร้างขึ้นเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ.2519 มีอายุประมาณ 35 ปี
เป็นมัสยิดที่ชาวกมลาทั้ง 6 หมู่บ้านใช้เป็นสถานที่ในการประกอบพิธีกรรม
ทางศาสนาอิสลาม มัสยิด



ภาพที่ 2 บ้านกมลา
ที่มา : อัมรินทร์ สาโคก, 2564

เป็นสถานที่ในการรวมคนมาปฏิบัติศาสนกิจและสอนอัลกุรอาน (คัมภีร์ศาสนาอิสลาม) ทางศาสนาอิสลามจนเป็นที่รู้จักและจดจำในระยะแรก ตั้งแต่เริ่มตั้งตำบลกมลา ต่อมากลุ่มผู้นำ ผู้อาวุโส และชาวบ้านกำมะราได้ ร่วมกันออกทุน ลงแรง ร่วมมือร่วมใจยกเรือน 1 หลัง เป็นบาลัย หรือบาหลี่ายให้มีความสะดวกพร้อมต่อการรวมคนหมู่มากขึ้นกว่าเดิม เป็นที่รู้จักกันว่า บาหลี่ายบ้านเหนือ เป็นศูนย์กลางของการปฏิบัติศาสนกิจของพี่น้องมุสลิมกำมะรา และได้ยกฐานะเป็นมัสยิดกำมะรา

มัสยิดนูรุลเอียะห์ซาน (นาคา) เดิมเป็นบาลัย หรือสถานที่ละหมาด ต่อมาได้จัดตั้งเป็นศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรม ทั้งสถานที่อบรมจริยธรรมเพื่อปลูกฝังศรัทธา พัฒนาความรู้ คุณคุณธรรมให้แก่เยาวชนและชาวกมลาในหมู่บ้านนาคา ต่อมาใน พ.ศ.2535 บ้านนาคามีผู้อาศัยมากขึ้น ชาวบ้านจึงรวบรวมงบประมาณและก่อสร้างเป็นมัสยิดขึ้น และจดทะเบียนมัสยิดในวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2534



ภาพที่ 3 มัสยิดนูรุลเอียะห์ซาน (นาคา)
ที่มา : อัมรินทร์ สาโคก, 2564



มัสยิดผดุงศาสตร์ เป็นอาคารและศูนย์อบรมจริยธรรมบ้านหัวควน สร้างเมื่อประมาณ พ.ศ.2500 มัสยิดหลังนี้เริ่มต้นจากการเดินทางมาของ อาจารย์ประสาน หมัดอาดัม จากอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และเป็น บุคคลแรกที่ผลักดันให้เกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาด้านศาสนาอิสลาม โดย เริ่มต้นด้วยการสอนคนในหมู่บ้านหัวควนจำนวนหนึ่ง บริเวณบालายหรือบา แลซึ่งเป็นสถานที่ที่ใช้ประกอบพิธีละหมาดและเรียนหนังสือขนาดเล็ก ทำ จากไม้ไผ่ลงด้วยสังกะสี รองรับจำนวนคนได้ไม่มาก ต่อมาได้มีผู้สนใจและเข้า มาเรียนรู้รวมทั้งทำ



ภาพที่ 4 มัสยิดผดุงศาสตร์
ที่มา : อัมรินทร์ สาโสภ, 2564

กิจกรรมร่วมกันมากขึ้น จึงได้ทำการขยาย ปรับปรุงและ เปลี่ยนแปลงจากบาลายหรือบาแลเป็นมัสยิด ต่อมาหน่วยงานราชการได้เข้า มาจัดตั้งศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด สำหรับการ เรียนการสอน ใน พ.ศ.2558 คณะกรรมการมัสยิดผดุงศาสตร์ได้พิจารณา ร่วมกันพบว่า จำนวนสัปบุรุษประจำมัสยิดและสมาชิกของมัสยิดมีจำนวน เพิ่มมากขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงดำเนินการสร้างมัสยิดหลังใหญ่ซึ่งมีขนาดใหญ่ และรองรับจำนวนคนได้มากขึ้น มัสยิดผดุงศาสตร์จึงเกิดจากความเชื่อ ความ ศรัทธาของคนในหมู่บ้าน รวมตัวกันก่อสร้างมัสยิดแห่งนี้เพื่อใช้ในการ

ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ซึ่งงบประมาณในการสร้างมาจากชาวบ้าน ร่วมกันบริจาคและการสนับสนุน

มัสยิดอัล-บุชรอ มุสลิมมีสถานที่เรียนศาสนาของชาวมลายู ตั้งอยู่ในพื้นที่ท่องเที่ยวชายหาดกมลา มัสยิดหลังนี้ใช้สำหรับรองรับการประกอบศาสนกิจ ทั้งของชาวมลายู ผู้มาเยือน และนักท่องเที่ยว ในอดีตชาวไทยมุสลิมบริเวณบ้านกมลาได้พื้นที่ปลูกบ้านเรือนบริเวณบ้านนอก สักกร้า และท้ายกระบ๊าย (บริเวณภูเก็ตแฟนตาซีในปัจจุบัน) เมื่อชาวไทยมุสลิมต้องปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การร่วมนมาซ (ละหมาด) ในวันศุกร์ การทำพิธีสำคัญ เช่น เดือนรอมฎอน พิธีเข้าสู่นิตเด็กชาย (ขลิบปลายอวัยวะเพศ) งานบุญ ตลอดจนพิธีศพที่มีการร่วมละหมาดขอพรให้ผู้ตาย (มัยยิต) ชาวไทยมุสลิมจึงจำเป็นต้องเดินทางไปใช้



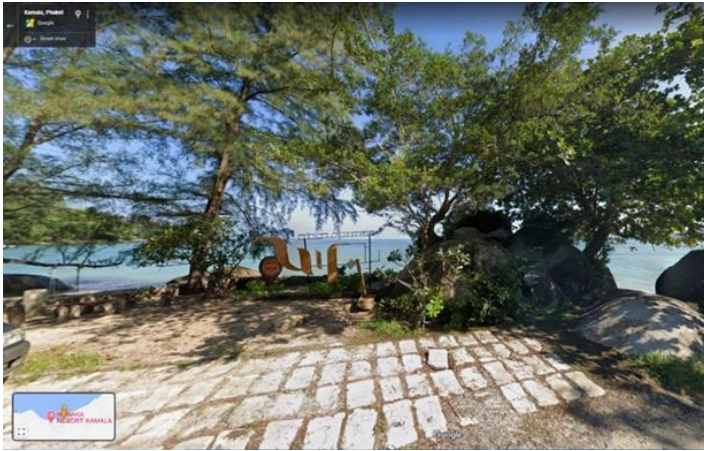
ภาพที่ 5 มัสยิดอัล-บุชรอ

ที่มา : อัมรินทร์ สาโคก, 2564

ใช้สถานที่มัสยิดผดุงศาสตร์บ้านหลังควนหรือมัสยิดกมลา มัสยิดบ้านนาคา เนื่องจากสร้างมาก่อนแล้ว แต่เมื่อชุมชนเกิดการขยายตัว ทำให้มีชาวมุสลิมเดินทางมาอยู่อาศัยมากขึ้น ผู้อาวุโสกลุ่มหนึ่งจึงร่วมกันสร้างบาหลาย หรือบาลัย (สถานที่ปฏิบัติศาสนกิจอิสลาม เช่น ละหมาด สอนหนังสือ งานบุญ) โดยใช้พื้นที่สาธารณะส่วนหนึ่ง ประกอบกับการมีผู้บริจาคที่ดินและผู้ร่วมสมทบทุนก่อสร้างอาคาร สิ่งอำนวยความสะดวก กระทั่ง พ.ศ.2548 นายขันตี ศิลปะ นายอำเภอเกาะที่ได้รับหนังสือขอใช้พื้นที่ดังกล่าว

จากคณะทำงานชุมชนนอกร กมลา และมีเอกสารรับรองเป็นหลักฐานในการปรับปรุงอาคารและการก่อสร้าง ภายหลังจึงได้ยกฐานะอาคารดังกล่าวเป็น มัสยิดอัลบุชรอ

โพธิ์ม้าประตูลูกมลา (หาดลายิก) ตั้งอยู่บ้านลายิก บริเวณนี้ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นที่เก็บสมบัติของคนมั่งมี โดยได้ว่าจ้างชาวแขกฮินดู ซึ่งชาวบ้าน เรียกว่า กะลา ให้เฝ้าสมบัติ เมื่อชาวบ้าน ลายิกเดินไปท่องเที่ยว บริเวณดังกล่าวจะถูกกะลาไล่ยิก (ขับไล่) ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณ



ภาพที่ 6 โพธิ์ม้าประตูลูกมลา (หาดลายิก)

ที่มา : อัมรินทร์ สาโคก, 2564

ดังกล่าวว่า ลายิก ซึ่งต่อมากำนี้ได้กลายเป็นลายี นอกจากนี้ยังมีลายีแห่งที่ชาวบ้านเล่าต่อ กันมาว่า บางปีด ยิกไล่ โโพ ม้าซ่อนไว้ที่ใต้หินใหญ่ แต่ปัจจุบันยังไม่มีใครแก้ลายทางนี้ได้ หาดลายิกอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางทะเล สามารถเดินทางถึงสถานที่ได้สะดวกสบาย เนื่องจากมีถนนลาดยาง ทำให้นักท่องเที่ยวที่เข้าเยี่ยมชมมีความปลอดภัย

สำนักสงฆ์เจริญธรรมกมลา เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของจังหวัดภูเก็ต เดิมบริเวณชุมชนบ้านกมลามีชาวไทยพุทธอาศัยอยู่ในบริเวณบ้านนอกเเล และบ้านนาคา การทำพิธีทางศาสนาพุทธใน

อดีตพุทธศาสนิกชนต้องเดินทางไปประกอบพิธีที่วัดบางเทา หรือวัดป่าตอง ใน พ.ศ.2503 พี่น้องชาวไทยพุทธได้ร่วมใจกันปรับปรุงพื้นที่ว่างบริเวณด้านหน้าติดคลองปากบาง ด้านหน้าติดชายหาดกมลา ด้านข้างติดโรงเรียนบ้านกมลา และพื้นที่ว่างติดสะพานข้ามคลองปากบางไปสู่หาดหอยขี้ และหาดสาย บริเวณดังกล่าวเป็นอาคารที่พัก พักสงฆ์ เมื่อมีภิกษุสงฆ์มาจำพรรษาได้มีการพัฒนาก่อสร้างอาคาร โบสถ์ พระประธาน เพื่อความสะดวกต่อชาวไทยพุทธและนักท่องเที่ยวที่มายังชุมชนกมลา ภายหลังสถานที่ดังกล่าวได้ยกฐานะเป็นสำนักสงฆ์เจริญธรรมกมลา ใน พ.ศ.2547 ได้เกิดเหตุการณ์สึนามิบริเวณหาดกมลา ปากคลอง ปากบาง สำนักสงฆ์ โรงเรียนบ้านกมลาได้รับความเสียหาย แต่ที่น่าประหลาดใจ คือ อาคารโบสถ์มีระดับน้ำท่วมเกือบถึงปลายยอด แต่ไม่ได้รับความเสียหาย เมื่อเหตุการณ์สึนามิสิ้นสุดลงชาวไทยพุทธชุมชนกมลาและผู้มีจิตศรัทธาได้ระดมทุนก่อสร้างโบสถ์หลังใหม่ ปรับปรุงพื้นที่โดยรอบให้มี ความสะดวกและสะอาด พร้อมรองรับการปฏิบัติศาสนกิจมาก



ภาพที่ 7 สำนักสงฆ์เจริญธรรมกมลา
ที่มา : ชุติกาณูจน์ บุญชลาสัย, 2564



แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ข้างต้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชน และเป็นศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ซึ่งตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา นอกจากนั้นบ้านกมลายังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากธรรมชาติ เช่น ทุเรียนพันธุ์สีพลาลส้มแขก หรือผลผลิตทางการเกษตร เกิดจากมีชาวบ้านในพื้นที่บ้านกมลาประกอบอาชีพด้านการเกษตร ทำให้มีผลไม้ในพื้นที่กมลาอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี (อนุชา เป็นสุข, อิสมาแอล ยมดี, วัฒนาพร เสน่ห์, กวี ทองศรี, กฤษณ์ สารिया, อุดล อิสลาม, วิชญ์ ดุมลักษณ์, ปิตินสา โสไก, ขอดียะ อะนะฝรั่ง, ศรีัญญา สะอาด, สัมภาษณ์, 2564)

สำหรับการศึกษานิววิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต คณะผู้วิจัยพบว่า พื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาหลายประการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ ไม่มีผู้นำทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ชาวบ้านขาดความร่วมมือในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ชาวบ้านมีความกังวลใจในการที่จะต้องประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงชีพมากกว่าที่จะร่วมกันรักษาประวัติศาสตร์ในพื้นที่กมลา เป็นต้น จากปัญหาดังกล่าวจึงได้ทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ซึ่งได้ข้อมูลจากการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกับภาครัฐและภาคประชาชนนำมาสู่การหาข้อสรุปแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ดังนี้

1. การทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานภาครัฐให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ประชาชน หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานท้องถิ่นร่วมกันฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา และสถานที่ท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับ

แหล่งประวัติศาสตร์บ้านกมลา อีกทั้งควรให้การสนับสนุน และดูแลด้านงบประมาณ เพื่อรักษาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ให้คงอยู่ต่อไปสู่รุ่นลูกและหลาน

2. การร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลามีอายุการสร้างมายาวนาน ทำให้เกิดการเสื่อมโทรมและขาดการรับรู้ ดังนั้นทุกภาคส่วนจึงควรร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ด้วยการบูรณาการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงกัน

3. การจัดการอบรมมัคคุเทศก์ให้บุคคลทั่วไปหรือคนในพื้นที่ที่สนใจด้านประวัติศาสตร์ในพื้นที่กมลา สำหรับให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมหรือศึกษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต เพื่อการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ทั้งเป็นการรักษาข้อมูลให้คงอยู่ตลอดไป

4. การสร้างศูนย์วัฒนธรรมหรือพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่กมลา ด้วยการนำเสนอสิ่งของต่างๆ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์บ้านกมลา เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งความรู้แก่คนในพื้นที่ หรือนักท่องเที่ยวที่สนใจเข้ามาศึกษาประวัติศาสตร์บ้านกมลา นำมาสู่การรักษาประวัติศาสตร์บ้านกมลาคงอยู่ในทุกยุคทุกสมัย

5. การร่วมกันอนุรักษ์และรักษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในพื้นที่บ้านกมลา ด้วยการรักษาสีเขียวและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ เพื่อไม่ให้ทำลายทัศนียภาพของสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลให้ยังคงรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่บ้านกมลาให้ลูกหลาน และคนรุ่นหลังสืบทอดต่อไป ทั้งได้ร่วมกันปลูกจิตสำนึกให้คนในยุคปัจจุบันและคนรุ่นหลังเข้าใจแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

6. การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลาด้วยการติดตั้งป้ายในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา



เพื่อเป็นการแนะนำและเชิญชวนให้เข้าถึงพื้นที่ได้ง่ายขึ้นหรือการโฆษณาผ่านช่องทางสื่อสารต่างๆ เช่น Facebook หรือ Website (อนุชา เป็นสุข, อิสมาแอล ยมดี, วัฒนาพร เสน่ห์, กวี ทองศรี, กฤษณ์ สาริยา, อุดล อิสลาม, วิษณุ ดุมลักษณ์, ปีดิน สาไศก, ขอดียะ อะนะฝรั่ง, ศรีัญญา สะอาด, สัมภาษณ์, 2564)

สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต จึงเป็นการต่อบัณฑิตยุคประสงค์ข้อที่ 2 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต พบว่า ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต มีแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทางประวัติศาสตร์จำนวนมาก คือ บ้านร้อยปี มัสยิดบ้านกมลา มัสยิดนูรุลเอียะซาน (นาคา) มัสยิดผดุงศาสตร์ มัสยิดอัล-บุชรอ โพธิ์ม้าประตูสู่กมลา และสำนักสงฆ์เจริญธรรมกมลา แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ของตำบลกมลาทั้งหมดมีมาอายุมากเนื่องจากสร้างมานานแล้ว แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ดังกล่าวยังสะท้อนเรื่องราวต่างๆ ในอดีตของตำบลกมลาได้เป็นอย่างดี ทั้งมีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และจัดเป็นศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต สำหรับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ควรเป็นการการทำงานร่วมกันระหว่างภาคประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ โดยให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ด้วยการบูรณาการการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในพื้นที่ การจัดการอบรมมัคคุเทศก์ให้แก่บุคคลทั่วไปและเด็กที่สนใจด้านประวัติศาสตร์

ในพื้นที่กมลา การสร้างศูนย์วัฒนธรรมหรือพิพิธภัณฑ์ในพื้นที่กมลา การให้ชาวบ้านในพื้นที่บ้านกมลาร่วมกันอนุรักษ์และรักษาสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในพื้นที่บ้านกมลา ด้วยการร่วมกันรักษาสีงแวดล้อม การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลาเป็นที่รู้จักด้วยการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์ การแนะนำและเชิญชวนให้เข้าถึงพื้นที่ การโฆษณาผ่านช่องทางสื่อสารอื่นๆ เช่น Facebook หรือ Website สำหรับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์กมลา เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาที่ท้องถิ่นหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ได้จริง เพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้คงอยู่นอกจากนั้นข้อสรุปจากแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ยังสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และสอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน และทฤษฎีการมีส่วนร่วม รวมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ ซึ่งได้ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวแบบครบวงจร ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการทั้งองค์ความรู้ ภูมิปัญญาทรัพยากรบุคคล และทุนทางธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นมาประสานและเกื้อกูลกัน ทั้งนี้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรส่วนท้องถิ่น องค์กรชาวบ้าน และชุมชนควรร่วมมือและประสานงานกันอย่างใกล้ชิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวไทยได้อย่างครบวงจรและยั่งยืนตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาศักยภาพและแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์บ้านกมลา ตำบลกมลา อำเภอกะทู้ จังหวัดภูเก็ต ทำให้ทราบถึงการจัดการการท่องเที่ยวภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งควรประสานงานผ่านผู้นำชุมชน ควรจัดกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนในหมู่บ้าน ให้มีการตั้งกลุ่มที่มีบทบาทเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เช่น มัคคุเทศก์



ชุมชน การประชาสัมพันธ์ทางสื่อต่างๆ เพื่อให้เยาวชนมีความรู้เรื่องชุมชนในท้องถิ่นและรับรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของชุมชน ทั้งควรให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นหน่วยงานของรัฐจึงควรทำการพัฒนาอย่างจริงจังและมีแนวทางที่ชัดเจนเพื่อให้เยาวชนในสังคมหรือท้องถิ่นสามารถนำมาเป็นแบบอย่างได้เป็นอย่างดีและทำให้การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยู่ยั่งยืนต่อไปยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. (2564). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกับการปรับตัวของเอสเอ็มอีไทย**. [26 เมษายน 2564]. จาก <https://is.gd/9xmVz2>.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). **ประเภทการท่องเที่ยว**. [26 เมษายน 2564]. จาก <https://1th.me/X4HQ>.

คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ 5 ธันวาคม 2542. (2544). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดภูเก็ต**. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

จิตจำนงค์ กิติเกียรติ. (2525). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ: คุณพินอักษรกิจ.

ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). **อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว**. กรุงเทพฯ: สามลดา.

ทงศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ และคนอื่นๆ. (2534). **การพัฒนาชุมชนเชิงปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2537). **การมีส่วนร่วมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอก ที่มีต่อโครงการ กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทางบรมและบวร เพื่อสร้างสรรค์อุดมการณ์แผ่นดินทองหนองจอก**.

- กรุงเทพฯ: ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทย.
- ไทยตำบล. (2564). *ข้อมูลตำบลกมลา อำเภอกะทู้ ภูเก็ต*. [26 เมษายน 2564]. จาก <https://is.gd/7Cgjt>.
- นันทิยา หุตานวัตร, ณรงค์ หุตานวัตร. (2546). *การพัฒนาองค์กรชุมชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์กรมหาชน).
- ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ. (2549). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพ และข้อจำกัดของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรวงศ์ ผูกู๋. (2563). *แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวชุมชน*. [25 พฤศจิกายน 2563] จาก <https://1th.me/3vKU3>.
- ศุศราภรณ์ แต่งตั้งลำ. (2563, กรกฎาคม-ธันวาคม). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย. *วารสาร HUSO Journal of Humanities and Social Science คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 4(2), 64-79.
- ศูนย์ข้อมูลประเทศไทย. (2564). *ตำบลกมลา*. [26 เมษายน 2564]. จาก <https://is.gd/OdcfdX>.
- สมชาติ จิ่งสิริอารักษ์. (2555). “แนวคิดและการอนุรักษ์โบราณสถานของไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน”, ใน *เมืองโบราณ*, (ปีที่ 38 ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน) หน้า 84-103.
- สรารุณี เขียวพุกษ์, วีรภัทร ภคพงศ์พันธุ์, กิตติพันธ์ วงษ์ทองคำ. (2561, มกราคม-มิถุนายน 2561). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวจีนต่อการท่องเที่ยววัดพระศรีรัตนศาสดาราม. *วารสาร HUSO Journal of Humanities and Social Science คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 2(1), 65-89.



สัมภาษณ์

กฤษณ์ สาริยา. (2564, 20 มกราคม). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 5 ตำบลกมลา.

สัมภาษณ์.

กวี ทองศรี. (2564, 3 กุมภาพันธ์). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลกมลา. สัมภาษณ์.

ขอดียะ อณะะฝรั่ง. (2564, 21 มกราคม). กลุ่มท่องเที่ยวบาติก. สัมภาษณ์.

ปีติน สาโคก. (2564, 15 มกราคม). อดีตสารวัตรกำนันตำบลกมลา.

สัมภาษณ์.

วัฒนาพร เสน่ห์. (2564, 21 กุมภาพันธ์). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 4 ตำบลกมลา.

สัมภาษณ์.

วิษณุ ดุมลักษ์ณ์. (2564, 7 กุมภาพันธ์). ปราชญ์ชุมชนตำบลกมลา.

สัมภาษณ์.

ศรัญญา สะอาด. (2564, 20 กุมภาพันธ์). กลุ่มท่องเที่ยวบาติก. สัมภาษณ์.

อดุล อิสลาม. (2564, 21 กุมภาพันธ์). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 6 ตำบลกมลา.

สัมภาษณ์.

อนุชา เป็นสุข. (2564, 25 มกราคม). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลกมลา.

สัมภาษณ์.

อิสมาแอล ยมดี. (2564, 3 กุมภาพันธ์). ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลกมลา.

สัมภาษณ์.